

Regeringens proposition

1984/85: 8

om lättnader i beskattningen av ideella föreningar;

beslutad den 28 juni 1984.

Regeringen föreslår riksdagen att anta de förslag som har tagits upp i bifogade utdrag av regeringsprotokoll.

På regeringens vägnar

OLOF PALME

KJELL-OLOF FELDT

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att det grundavdrag som medges de allmännyttiga ideella föreningarna vid inkomstbeskattningen på f. n. 2 000 kr. höjs till 15 000 kr. Det högre avdraget skall medges fr. o. m. 1984 års taxering.

1 Förslag till Lag om ändring i kommunalskattelagen (1928: 370)

Härigenom föreskrivs att 48 § 1 mom. kommunalskattelagen (1928: 370) skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

*1 mom.*¹ Ideell förening, som är hänförlig under 53 § 1 mom. e), äger att från den i hemortskommunen taxerade inkomsten åtnjuta kommunalt grundavdrag med 2 000 kronor.

Föreslagen lydelse

48 §

1 mom. Ideell förening, som är hänförlig under 53 § 1 mom. *första stycket* e), äger att från den i hemortskommunen taxerade inkomsten åtnjuta kommunalt grundavdrag med 15 000 kronor.

Denna lag träder i kraft dagen efter den dag då lagen enligt uppgift på den har kommit ut från trycket i Svensk författningssamling och tillämpas första gången vid 1984 års taxering.

Har en ideell förening vid 1984 års taxering inte medgetts grundavdrag enligt denna lag får rättelse beslutas av taxeringen enligt 72 a § taxeringslagen (1956: 623) eller besvär anföras över taxeringen enligt 100 § samma lag.

¹ Senaste lydelse 1977: 572.

2 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1947: 576) om statlig inkomstskatt

Härigenom föreskrivs att 8 § lagen (1947: 576) om statlig inkomstskatt¹ skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Förening, som är hänförlig under 53 § 1 mom. första stycket e) kommunalskattelagen, äger att från den taxerade inkomsten åtnjuta statligt grundavdrag med 2 000 kronor.

Föreslagen lydelse

8 §²

Förening, som är hänförlig under 53 § 1 mom. första stycket e) kommunalskattelagen, äger att från den taxerade inkomsten åtnjuta statligt grundavdrag med 15 000 kronor.

Denna lag träder i kraft dagen efter den dag då lagen enligt uppgift på den har kommit ut från trycket i Svensk författningssamling och tillämpas första gången vid 1984 års taxering.

Har en ideell förening vid 1984 års taxering inte medgetts grundavdrag enligt denna lag får rättelse beslutas av taxeringen enligt 72 a § taxeringslagen (1956: 623) eller besvär anföras över taxeringen enligt 100 § samma lag.

¹ Senaste lydelse av lagens rubrik 1974: 770.

² Senaste lydelse 1979: 1156.

FINANSDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1984-06-28

Närvarande: statsministern Palme, ordförande, och statsråden I. Carlsson, Feldt, Sigurdsen, Hjelm-Wallén, Peterson, Andersson, Boström, Bodström, Göransson, Gradin, Dahl, R. Carlsson, Holmberg, Hellström, Thunborg, Wickbom

Föredragande: statsrådet Feldt

Proposition om lättnader i beskattningen av ideella föreningar

1 Inledning

Riksdagen har nyligen (SkU 1983/84: 38, rskr 276) begärt en översyn av beskattningsreglerna för de ideella föreningarna. Till grund för riksdagens begäran ligger ett flertal motioner till riksmötet 1983/84. Den övervägande delen av motionerna går ut på lättnader i inkomstbeskattningen av olika verksamheter som de allmännyttiga ideella föreningarna bedriver. Vissa frågor beträffande mervärdesskatten samt arvs- och gåvoskatten tas emellertid också upp. Skatteutskottet uttalar att översynen enligt utskottets mening bör omfatta samtliga skattefrågor för de ideella föreningarna och således – förutom inkomstskatten – även mervärdesskatten och arvsskatten.

Av skäl som jag strax skall redovisa anser jag det inte lämpligt att nu tillsätta en kommitté för att se över de av riksdagen aktualiserade frågorna. Beträffande inkomstbeskattningen anser jag det däremot påkallat att omedelbart föreslå vissa lättnader. De övriga frågorna kan enligt min mening bäst utredas i annan ordning. Jag återkommer strax till detta.

2 Gällande bestämmelser

De nuvarande bestämmelserna för inkomst- och förmögenhetsbeskattningen av de allmännyttiga ideella föreningarna har tillämpats fr. o. m. 1979 års taxering. De grundläggande bestämmelserna finns i 53 § 1 mom. första stycket e), 54 § första stycket i), punkt 9 av anvisningarna till 53 § och punkt 4 av anvisningarna till 54 § kommunalskattelagen (1928: 370), KL, i 7 § första stycket f) och 8 § lagen (1947: 576) om statlig inkomstskatt.

SIL, samt i 6 § 1 mom. b) lagen (1947:577) om statlig förmögenhetsskatt. De innebär i korthet följande. En förening som är allmännyttig och öppen och som använder sina inkomster i det ideella arbetet, är fri från skatt på sina kapitalinkomster och realisationsvinster. Rörelse- och fastighetsinkomster är också undantagna från beskattning om inkomsten till huvudsaklig del härrör från verksamhet som har ett naturligt samband med det allmännyttiga ändamålet eller av hävd brukar utnyttjas som finansieringskälla för ideellt arbete. För att undvika beskattning av småbelopp är de allmännyttiga föreningarna även berättigade till ett grundavdrag på 2 000 kr. Förmögenhetsskatt erläggs endast om och i den mån en förening är skattskyldig för någon inkomst.

Beträffande mervärdesskatten gäller inte några särskilda undantag för de ideella föreningarna. Verksamhet som enligt bestämmelserna i KL är att hänföra till rörelse eller jordbruk anses yrkesmässigt bedriven och redovisningsskyldighet föreligger så snart omsättningen överstiger 10 000 kr.

Från gåvoskatt är de allmännyttiga ideella föreningarna befriade. Beträffande arvsskatten gäller emellertid en snävare gräns för skattefrihet. Endast arv som avser att tillgodose särskilt kvalificerade allmännyttiga ändamål blir skattefria (3 § lagen (1941:416) om arvsskatt och gåvoskatt). Till dessa ändamål hör bl. a. att främja rikets försvar, barns och ungdoms vård och fostran, vetenskaplig undervisning och forskning. Till den skattefria kategorin hör även de religiösa samfundet. Arvsskatten för övriga allmännyttiga föreningar beräknas emellertid enligt gynnsammare regler än för andra juridiska personer och är maximerad till 30%.

3 Föredragandens överväganden

Såvitt gäller *inkomst- och förmögenhetsbeskattningen* gäller som jag nämnt fr. o. m. år 1979 nya bestämmelser för beskattning av ideella föreningar. De innebär i sak både förenklingar och lättnader för sådana föreningar som betraktas som allmännyttiga. För de allra flesta medför de full skattefrihet. Lagstiftningen har på det hela taget fungerat tillfredsställande. För föreningar som driver rörelse har det dock i några fall visat sig svårt att avgöra om inkomsterna är skattefria eller inte.

Flertalet av de motioner som väckts till 1983/84 års riksmöte har gått ut på att föreningarna i större utsträckning borde få skattefrihet för sådana rörelseinkomster som härrör från medlemmarnas ideella arbete. Ett exempel på sådant arbete är insamling av returpapper. I svar på två frågor om detta i riksdagen den 12 januari 1984 anförde jag bl. a. följande:

Dagens lagstiftning innebär att de ideella föreningarna har en långt gående skattefrihet för sådana inkomster som av hävd används för att finansiera deras ideella verksamhet. Pappersinsamlingar – oftast i form av kampanjer – har i decennier varit en vanlig inkomstkälla för främst idrotts-

föreningarna. Som jag har sagt i tidigare interpellationssvar har insamlingsverksamheten emellertid fått en delvis ändrad karaktär till följd av 1975 års beslut om kommunalt renhållningsmonopol. Verksamheten har ofta fått större omfattning och blivit permanent. Detta har lett till osäkerhet om hur den skall bedömas i skattehänseende.

Enligt min mening bör de ideella organisationerna åtnjuta skattefrihet för dessa traditionella aktiviteter även om verksamheten bedrivs i något andra former än tidigare. I likhet med frågeställarna anser jag således att det är rimligt att föreningarna befrias från beskattning av normal insamling av returpapper och liknande, i synnerhet när det sker inom ramen för det kommunala renhållningsmonopolet. En gränsdragning måste emellertid finnas. Jag är nämligen inte beredd att medverka till en lagstiftning som innebär att all verksamhet som bedrivs av ideella föreningar – exempelvis rent kommersiell verksamhet med anställd personal – blir skattefri endast på den grunden att vinsten används i den ideella verksamheten.

Den lagstiftning vi här talar om är relativt ny och prejudikat från de högre instanserna saknas ännu i många fall. Domar kommer emellertid fortlöpande. Jag avser därför inte att nu lägga fram något förslag i saken men återkommer – om det visar sig nödvändigt – i frågan.

Min uppfattning har därefter inte ändrats. Innan man ännu vet hur olika föreningsverksamheter kommer att slutligt bedömas i praxis, anser jag det således inte meningsfullt att tillsätta en utredning för att ånyo se över grunderna för bestämmelserna.

Däremot har jag kommit till den uppfattningen att grundavdraget bör höjas. Som jag tidigare nämnt är det nu 2 000 kr., dvs. avsevärt lägre än det skattefria beloppet för fysiska personer. Höjningen är motiverad av flera skäl. Genom en sådan åtgärd skulle många av de fall, där fråga är om verksamhet som enbart bedrivs med ideella insatser, bl. a. av ungdomar, kunna befrias från beskattning. Detta underlättar det praktiska taxeringsarbetet eftersom utredningar inte behöver inledas beträffande verksamheter av begränsad omfattning. Samtidigt får dock beloppet inte vara av den storleksordningen att illojala förfaranden uppmuntras eller konkurrensen med privata näringsidkare snedvrids. Enligt min mening innebär ett grundavdrag på 15 000 kr. en lämplig avvägning. Jag föreslår därför att grundavdraget höjs både statligt och kommunalt till 15 000 kr. Förslaget föranleder ändringar i 48 § 1 mom. KL och 8 § SIL. Det skattebortfall som följer torde vara försumbart.

På *mervärdesskattens* område har i riksdagen framför allt det förhållandet tagits upp att försäljning av skänkta varor beskattas när försäljningen sker i butik, oaktat behållningen går till behjärtansvärda ändamål. Saken är – som utskottet också har påpekat – komplicerad. En skattebefrielse kan leda till konkurrensnedvridningar och andra svåröverblickbara konsekvenser. Enligt min bedömning kan frågan bäst belysas inom ramen för mervärdesskatteutredningens (Fi 1971:05) arbete. Jag har erfarit att mervärdesskatteutredningen kommer att ta upp denna fråga. Det finns därför inte någon anledning för regeringen att företa någon åtgärd i denna del.

Vad slutligen gäller *arvsskatten* har i riksdagen hemställts att fler organisationer skulle befrias från arvsskatt. På arvs- och gåvobeskattningsområde har emellertid nyligen en kommitté (Fi 1984: 02) tillsatts för att se över väsentliga delar av bestämmelserna. I kommitténs uppdrag får anses ingå även att ta upp den nuvarande gränsdragningen mellan sådana organisationer som är befriade från såväl arvs- som gåvoskatt och sådana som är befriade endast från gåvoskatt. Inte heller här finns det därför anledning till någon ytterligare åtgärd.

4 Ikraftträdande m. m.

Det är angeläget att det nya grundavdraget kan medges utan dröjsmål. Jag har funnit att det inte skulle bereda skattemyndigheterna några större praktiska svårigheter att göra detta redan vid årets taxering. Trots att de nya bestämmelserna inte torde kunna träda i kraft under innevarande taxeringsperiod, bör nämligen det högre avdraget kunna medges vid årets taxering genom att länsstyrelsen eller den lokala skattemyndigheten beslutar om rättelse av taxeringen enligt 72 a § taxeringslagen (1956: 623). TL. Jag har inhämtat att riksskatteverket är berett att medverka till att den rättelsemöjligheten utnyttjas. Jag föreslår därför att det högre grundavdraget medges redan vid 1984 års taxering. För att säkerställa att rättelse enligt 72 a § TL kan göras och att – om en förening ändå inte tillerkänns det högre avdraget – besvär får anföras enligt 100 § TL har bestämmelser om detta tagits in i övergångsbestämmelserna.

Med hänsyn till att den föreslagna lagändringen inskränker sig till en beloppsmässig ändring av grundavdraget finns det enligt min mening inte något behov av att inhämta lagrådets yttrande över förslagen.

5 Hemställan

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen att anta inom finansdepartementet upprättade förslag till

1. lag om ändring i kommunalskattelagen (1928: 370),
2. lag om ändring i lagen (1947: 576) om statlig inkomstskatt.

Med tanke på att de nya bestämmelserna skall tillämpas redan vid årets taxering bör regeringen föreslå riksdagen att besluta att förkorta motionstiden till sju dagar.

6 Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att anta de förslag som föredraganden har lagt fram.

